

AD VOCEM.

Scythia. Bocsásd meg Dugonics szelleme, hogy »értelmetlennek« mondja szócsinálásodat a magyarkodó orthologia! Hiszen értelmet, te magad is elég furcsát tulajdonítottál *szillya* szavadnak s nem épen csak te vagy az oka, hogy a lettet létlenné nem tehetted. Nem rajtad múlt, hanem Virágon. Azt meg csakugyan sohasem állítottad, hogy *zk* vagy *ik-ikz* annyi mint *ty* vagy *tly*. Matematikus is voltál ugyan, de másneműaequatiokon törted a fejedet, mint az utánad következett experimentális phonetica. Bízvást megbocsáthatsz az ortholog *tanár*-nak, hiszen te még csak nem-ortholog *oktató* voltál, bárha királyi is. Lásd, mint lehet az embernek egy pár szóval agyon czáfolni önmagát s gondolkozzál róla, hogy mert volna-e Virág életet lehellni a te *szillyaiaidba*, ha pennád után ezt olvashatta volna: »a Pannóniai énekben Scythia nevét három helyen is *Szythia*-nak olvasta egy klasszikus tanú. Nem is olvashatta máskép, mert hisz a kéziratban ez van: *Zythya, Zithya.*« (*Nyőr 514. l.*)? A klasszikus tanú eddig abban hibázott, hogy nem *Szillyát* olvasott; mátol fogva nem is olvashatta máskép, mint *Szythia*-nak! — Ugyanaz *Szyttiában*-nak olvassa az Érdy C. 286. levelén látható *Zyttyaban*-; *szyttiainak* az 592. levelen látható *zyttyait* és *szyttiainak* a 495. levelen látható *scyttlyai*-t. Miért? azért, mert a XVI. XVII. században semmi nyomát sem találja a *szillya* szónak, de igen is, az Érdy C. iratása után hatvan évvel (1586-ból) is ezt olvassa Félegyházi Tamás Új Testamentom fordítása előljáró beszédében: Közel immár hatszáz esztendeje vagyon, mi időtől fogva a Magyar Nemzet az ő régi *sziltai* bálvány Dámáséc Istenét elhagyván, sz. István király idejében Pápa tudománya alá adta volt magát és Máriát tartotta Magyarország oltalmának stb. — És mert a XVIII. században sem találja a *szillya* olvasást elébb, csak Dugonicsnál. Ha van, kér egy példát, hogy helyesebb tudomásra tehessen szert, mert ha ez a polemia ilyesmi nélkül akarna még tovább is folydogálni: csak arról volna kénytelen még erősebben is meggyőződni, hogy orthologiánknak akkor is kell beszélni, mikor semmi mondani valója sincs.

Mit neki Dugonics!
Néki oly dugó nincs,
A mit re-spektáljon.

Eloge. A Nyelvőr novemberi füzetében olvasható Szarvas Gábor emlékezete Simonyi Zsigmondtól. Az Akadémiában október 25-én olvastatott fel. Szó van benne a Nyelvőr megalapításáról és arról, hogy a régi

kódexek kiadására Szarvas, Budenz és Volf szövetkezett, de ezt a vállalatot, még mielőtt megindult, az Akademia vette át saját kiadásába, s így keletkezett belőle a Nyelvelméltár.

Mindkét vállalat megindítását a nyelvtudományi bizottság egy tagja javasolta 1871-ben a bizottság egyik ülésén. Az 1871. nov. 27-én tartott igazgatósági ülés jkönyve 80. pontja így hangzik: Csengery Antal másodelnök úr magán tudomásból fölemlítvén a nyelvtudományi bizottságban folyó tervezéseket egy *Magyar Nyelvőr* című folyóirat létesítésére: hogy e közlönyre már most előkészületek tétethessenek s új évre megjelenhessék, kéri az igazgatóságot, méltóztatnék kijelenteni, hogy annak 1000 frtra menő költségeit az 1872-ki költségvetésbe fel fogja venni. — Határozat: az igazgató tanács ily folyóirat szükséges voltáról meggyőződve, utasítja költségvetési bizottságát, hogy arra 1000 frtot az 1872-ki költségvetésbe vegyen fel, egyszersmind erről az Akademiát, illetőleg a nyelvbizottságot, értesíttetni határozza.

Szarvas Gábor a nyelvtudományi bizottság tagjává 1872. január 29-én választatott meg.

A Nyelvelméltár kiadását szintén 1871-ben indítványozó nyelvtudományi bizottsági tagnak nem volt tudomása Szarvas, Budenz és Volf szövetkezéséről s az Akademia nem az ő vállalatukat vette át saját kiadásába s így a Nyelvelméltár nem abból keletkezett.

Csirikló. Ez a szittya szó nem »ebben az esztendőben« ugyan, hanem ebben a században a Hortobágyon termett. Lemenőben volt már a nap s a fáradt diák egyenest a cserénynek tartott, a hol maga a vén csikós tett-vett, hogy innen-onnan vacsora legyik. Lett is jóféle tisztás kása. A megmarasztott diákkal együtt ültek mellé. Míg főtt, a minek főni kellett, addig is a collegiumi diák életről vallatta vendégét a gazda, mikor meg kész volt a mi volt, már a diák nyelv etymológiájáról csirikálta a vén csikós a diákat. Hát e hogy van, — hát azt hogy hívják diáknak? Mindenre felelt a diák, pedig a vén csikós meg akarta akasztani. Hát ezt la hogy hívják, a mit eszünk? kérdi a gazda. Talán nem is ettek ilyet a rómaiak, — feleli a diák. Már hogy ne ettek volna, mikor ettek. — Hát akkor talán *orizanak* hítták? — Nem úgy biz azt. — Hát talán *piffa*-nak? — mondja a diák. — De bizon nem úgy — mondja a gazda. Mi volt hát a neve? kérdi a diák. — Csirikló — feleli a csikós. Sohasem hallottam — mondja a diák. — Hogy hallotta volna az úr, hiszen most csináltam.

Az első csiriklónak sava-borsa meg volt adva, bizonyos, hogy fővetlen sem vették le a tűzről, hanem azóta sok sületlen csiriklót találnak fel egyik másik magyar író s több efféle anekdota-tárgy torára. Jámbor Pál halálakor is jutott belőle a P. Naplóba. Jámbor beszélt volna, hogy Lamartine mikor keleti útjára Magyarországon, a Duna-Tisza közön utazott volna keresztül, találkozott egy bizonyos folyóiratnak most is élő szerkesztőjével s nem értették meg egymást, pedig mindketten francziául beszéltek. Ennek a csiriklónak csak annyi híjja van, hogy Lamartine hajón utazott keletre s 1835-ben már útleírása is megjelent, azt

a bizonyos szerkesztőt pedig, a ki még Lamartine könyve megjelenésekor sem volt a világon, Jámbor Pál 1848-ban mint gyermeket látta először s hogy az a szerkesztő, gyermekkorá óta ismeri ezt az anekdotát, s hallotta mesélni Z. professorról, K. n.-kőrösi öreg úrról, meg egy túl a dunai domidoctus emberről. Azért még nem lehetetlen, hogy magyar irodalomtörténeti adat lesz belőle — kivált ha a francziák is segíteni találtak volna az ő ismeretes tájékozottságukkal. Ehhez azonban nem sok a reménység, mert a

Revue des Revues francia folyóiratban Kont Ignác, a ki az ezerévi kiállításra olyan derék könyvet adott a francziák kezébe, azóta is folytatja hálás köszönetet érdemlő munkáját. Egy pár nagyobb, magyar irodalomtörténeti cikke után, már a magyar folyóiratok ismertetését is megkezdte. Az egész világ tudományos folyóiratai sorában, a magyar folyóiratok közül is három van megemlítve a november 1-ei füzetben, a hol Ferenczi Zoltánnak Petőfiről írt 3 kötetes alapos művét is ismerteti. A Budapesti Szemle, az Akadémiai Értesítő és az Irodalomtörténeti Közlemények. Az elsőből Szilasi, Szádeczky, Forster, Stein, Angyal s Marczali cikkeit méltatja néhány sorban. A másodikból Volf, Kunos, Márki, Hegedűs értekezéseiről szól. A harmadikból Tóth Rezsőnek Fazekas Mihályról írt dolgozatát dicséri különösebben. Azok közül a régiek közül, a kik tudtak is, kötelességüknek is tartották, hogy tudományos állapotainkat a külfölddel ismertessék, Pulszky volt az utolsó. Nagyon szükséges, hogy a régiek helyébe újak lépjenek, a kik a millenniumi szivárványos égálgát mind feljebb-feljebb derítsék, fejünk alját igazgassák, mert a felhők járása, annyifelől fujdogáló okos és oktalan szellő között, minden perczben borúra változtathatja a derűt . . . Már megint az az

Akadémia. A Wlassics miniszter szótári bizottság alakítására s ilyennek állandó működésére adott 2000 frtja alkalmából ismét megszólalának Vojtinaék. Hullott a jó tanács mint a záporoső, ha nem volt is benne köszönet, értelem meg még annál is kevesebb, mint a beszterczei tót toronyőr »Száláj virasztáj!« kiállításában, a ki maga tudja legkevesebbé, hogy a mit tele szájjal minduntalan bele kiált az éjszakába, hajnalba, az, az ősmagyar tábori virrasztók szép örkiáltása volna, ha volna: »Hajnal vagyon, szép piros hajnal! virrasztó szólalj meg!«

Ne féljünk tisztelt Vojtinák! Szótári úton is meg lesz mentve Magyarország. Simonyi diákjai már czédulázzák a legeslegujabb magyar szókinccset, semmi sem fog belőle elveszni, a mi még eddig el nem vezett. Sőt még ez is reprodukálható lesz az experimentalis phonetika villamos erejével, csak a kis hirdetés meg a nagy hirdetés dünamo-gépei ne szünjenek meg árasztani az egymás dicsőtés fénysugarait, ha mindjárt nemzedékről nemzedékre nem is, — legalább szerkesztőségről szerkesztőségre!

